

**SOBREVIURE A BARCELONA:
COMPARACIONS DE LA MORTALITAT EN
L'ESPAI CATALÀ AL SEGLE XX**

Àngels Torrents, Carme Ros i Margarita Gonzalvo

114

Aquest treball va ser presentat com a Comunicació, al IV
Congrés d'Història de Barcelona..

Centre d'Estudis Demogràfics

1996

ÍNDIX

Introducció	1
Fonts	3
Metodologia	4
Anàlisi dels resultats de l'estandardització	7
Estandardització de la mortalitat: 1900	8
Estandardització de la mortalitat: 1910	10
Estandardització de la mortalitat: 1920	12
Estandardització de la mortalitat: 1930	13
Estandardització de la mortalitat: 1950	15
Conclusions	15
<u>Annexe:</u>	17
Taules:	
Càlcul de la mortalitat estandarditzada mitjançant el mètode dels coeficients tipus	
Índex de confiança	

SOBREVUIRE A BARCELONA: COMPARACIONS DE LA MORTALITAT EN L'ESPÀI CATALÀ AL SEGLE XX

INTRODUCCIÓ

El títol de la comunicació s'ha de llegir en el doble sentit que té el mot sobreviure a Barcelona en el segle XX. Per una part, quan la ciutat comtal tenia en el primer quart de segle unes elevades taxes de mortalitat impròpies d'una urbs moderna, i per l'altra, quan el mot sobreviure a Barcelona pren, a finals dels anys noranta, el significat positiu d'un lloc amb bons equipaments sanitaris capaç de solucionar molts problemes de salut causats per malalties o per qualsevol vicissitud.

---

¹ Aquesta comunicació s'inscriu dins del projecte *La población de Cataluña, 1787-1991. Estudio territorial* (DGICYT PB93-0912), dirigit per la Dra. A. Cabré i del que formen part els següents investigadors: R. Arribas, D. Devolder, F. Gil, E. Mendizàbal, J. A. Módenes, F. Muñoz, C. Ros, E. Sánchez, S. Sancho i A. Torrents.

Les autores restem molt agraïdes a les bones idees, crítiques i consells d'Anna Cabré, Josep Danon, Joaquín Recaño i Esther Sánchez que han contribuït a millorar el text.

Una de les característiques de les ciutats en el segle XIX era tenir una mortalitat superior a les àrees rurals que les envoltaven: "la mortalidad es mayor en las ciudades que en el campo, contra lo que será el rasgo dominante después en las poblaciones evolucionadas"². Barcelona, per la seva desgràcia, no era una excepció ni en el primer terç del segle XX.

En la segona meitat del segle XIX, quan es parla dels principis en que es fonamenta la salut d'una ciutat, entre d'altres, es diu que s'atorga el "honroso título de sanas a las ciudades cuyo número de defunciones es menor de veinte por mil habitantes"³. Barcelona no baixarà d'aquesta mítica xifra fins els anys trenta. La mortalitat davalla lentament al cap i casal entre 1900 i 1920⁴ i ha de fer-ho intensament de 1920 (25,8 ‰) a 1930 (16,6‰); una davallada de gairebé 10 punts ha de comportar millores sanitàries, higièniques⁵, d'alimentació, instrucció i consum en general, així com un allargament de l'esperança de vida en nèixer⁶.

A la resta de Catalunya, segons les dades, la mortalitat era més baixa amb algunes excepcions, essent la més cridanera la de la ciutat de Girona que a l'any 1930 encara tenia una mortalitat molt per damunt del vint per mil que definia a una ciutat "sana" en el segle XIX.

El nostre objectiu serà mostrar que la mortalitat de la ciutat de Barcelona va ésser en els primers decennis del segle XX⁷ una de les més elevades de

---

². SAEZ, A., 1968, *La población de Barcelona en 1863 y 1960*, Barcelona: Moneda y Crédito., p. 63.

³. BALAGUER, E.; BALLESTER, R., 1994, "Los aspectos sanitarios en el movimiento de desarrollo y reforma de las ciudades europeas (1870-1925)", a H. CAPEL; J. M. LOPEZ PIÑERO; J. PARDO (coord) *Ciencia e ideología de la ciudad* (II), I Coloquio Interdepartamental, Valencia 1991 Generalitat Valenciana, Conselleria d'Obres Públiques, Urbanisme i Transports, p. 244.

⁴. CABRÉ, A., BLANES, A., SANCHO, S., TORRENTS, À. (1992) "Catalunya i la Restauració: dues imatges demogràfiques" a *Actes del Congrés Internacional d'Història: Catalunya i la Restauració 1875-1923*. Manresa. Ed. Centre d'Estudis del Bages. pp.159-172. VIDAL, T., "El papel de Barcelona en la transición demográfica catalana (1857-1920)", *Estudios Geográficos* 178-179, pp. 189-210.

⁵. *Cent Anys de Salut Pública a Barcelona*, 1991, ROCA, A. (coord), Institut Municipal de la Salut, Àrea de Salut Pública, Barcelona.

⁶. PUJADAS, I., 1986, "Barcelona: l'expansió demogràfica de 1857 a 1980. De la ciutat industrial a la ciutat metropolitana". *Actes del II Congrés d'Història Urbana del Plà de Barcelona*, vol I, Barcelona, Institut Municipal d'Història, p. 197.

⁷. TATJER, M., 1995, "Evolució demogràfica", J. SOBREQÜÉS (dir.) *Història de Barcelona*, vol. VII, Barcelona, Ajuntament de Barcelona, p. 84. Segons Mercè Tatjer el descens més ràpid de la mortalitat es produeix a partir de l'any 1924.

Catalunya, llevat d'alguns casos que demanen ulterior investigació. Aquest fet preocupà a l'estament mèdic de l'època i feia exclamar al doctor Enric O. Raduà⁸ l'any 1913 "Poco les falta a algunos para hablar de Barcelona como de la ciudad de la muerte"⁹.

Seguint aquesta línia, compararem mitjançant taxes estandarditzades¹⁰ la mortalitat del municipi de Barcelona a l'entorn dels censos de 1900, 1910, 1920, 1930 i 1950 amb la resta de capitals provincials, així com amb d'altres ciutats catalanes i amb cadascuna de les quatre províncies amb o sense la capital provincial, per a les quals hem pogut obtenir informació publicada¹¹.

Però, també hem de dir que aquest exercici, només constitueix un primer assaig per aprofundir en el coneixement del descens de la mortalitat a Catalunya. Els nostres resultats s'han de mirar amb gran cautela, com un primer intent d'explicació multicausal, millor dit, com una aproximació i una petita aportació de com ha anat millorant la salut de tots els catalans en els primers cinquanta anys del segle actual, fins arribar a les baixes taxes de mortalitat que gaudim els habitants de Catalunya a finals del segon mil.leni¹².

FONTS

Les fonts¹³ utilitzades per a l'elaboració d'aquesta comunicació han estat el Censo de Población, el Movimiento Natural de la Población (MNP) i les

---

⁸. El doctor Enric O. Raduà era el cap de la secció de Estadística Demogràfico-Sanitaria de Barcelona, creada el 1907.

⁹. RADUÀ, E.O., 1913, "La mortalitat infantil en Barcelona en 1912" *Medicina Social*, III, p.25.

¹⁰. Vegis l'apartat de metodologia.

¹¹. La informació sobre l'estructura d'edats de la població de cada lloc, és la que forneixen les estadístiques publicades. Aquest mateix exercici es pot realitzar per a qualsevol municipi, però s'ha d'obtenir la informació sobre la població i les defuncions per edats, a partir del Registre Civil que es conserva en els ajuntaments.

¹². La taxa bruta de mortalitat de Catalunya (1992) és del 8,5 per mil i la de Barcelona (1993) és del 9,6 per mil.

¹³. NICOLAU, R., 1989, "Presentación de las fuentes y series demográficas españolas de los siglos XIX y XX", en A. CARRERAS (Ed.) *Introducción a las fuentes estadísticas de la historia económica de la España Contemporánea*, Madrid, Fundación Banco Exterior. COLOMER, 1883, *Movimiento de la población de Barcelona en el veintenio de 1861-1880. Densidad y calles, casas y habitaciones de la población vecinada en Barcelona 1882*, Barcelona. ARANGO, J., 1981, "Los censos de población españoles en perspectiva histórica". En *Jornadas de Estadística Española*, vol. 3: 51-72. Madrid, INE.

Estadístiques de la ciutat de Barcelona , la Gasetta Municipal de Barcelona i l'Anuari Estadístic de la ciutat de Barcelona , del Servei d'Estadística Municipal de Barcelona.

El Censos de Població de 1900, 1910, 1920, 1930 i 1950, ens han fornit les estructures per edat de les quatre províncies catalanes, les de les seves capitals i els municipis més grans de 10.000 o 20.000 habitants per ambdós sexes. La població utilitzada sempre ha estat la de fet, és a dir, la que registra totes les persones presents en el moment de l'empadronament.

Un tret característic de tots els censos de població espanyols fins el 1940 és la utilització de grups d'edat poc comuns i que van canviant d'un cens a l'altre. Aquest fet ha constituït una de les principals dificultats a l'hora d'organitzar les dades per efectuar-ne l'estandardització, aquest problema ha estat solucionat mitjançant la redistribució dels grups d'edat.

El total de defuncions¹⁴ per a ambdós sexes, registrades pel lloc de defunció i per a les unitats territorials que ja hem esmentat anteriorment, les hem obtingut del Moviment Natural de la Població (MNP), on s'apleguen totes les estadístiques vitals: naixements, matrimonis i defuncions any rera any. Quant a les defuncions per edat de Barcelona ciutat, per els anys esmentats, les hem obtingut del Servei d'Estadística Municipal de Barcelona.

Finalment, per tal que les dades de defunció tinguin una major significació estadística, s'ha fet un promig de diferents anys a l'entorn del cens, sempre que ha estat possible aplegar les defuncions d'aquests períodes.

METODOLOGIA

Una primera aproximació a l'anàlisi de la mortalitat es sol realitzar mitjançant l'anomenada Taxa Bruta de Mortalitat (TBM). Aquest és un indicador demogràfic que mesura la freqüència de la mortalitat en una població en un moment donat, però, el seu resultat no està únicament influenciat per la incidència de la mortalitat, sinó també per l'estructura d'edats d'aquesta població. Tanmateix, comprovarem que la Taxa Bruta de Mortalitat serà més elevada en àrees amb una estructura envellida, que en àrees que tinguin una

---

¹⁴. CALBET i CAMARASA, J. M.; 1987, "Algunes xifres de mortalitat per tuberculosi", *Gimbernat*, VIII., p. 138 i 145. Segons J.M.Calbet i Camarasa les defuncions de Barcelona de principis de segle són poc fiables, però, mentre no es presentin noves dades corregides les haurem d'acceptar.

estructura per edats jove. D'aquí es dedueix que la Taxa Bruta de Mortalitat no és un bon indicador per mesurar i comparar l'impacte de la mortalitat en diferents àrees que no tinguin idèntica estructura d'edats.

La solució rau en aplicar al component a estudiar, és a dir, als nivells de mortalitat el mètode de la població tipus, també anomenat de taxes estandarditzades o tipificades, neutralitzant, d'aquesta manera, la distorsió que provoquen les diferents estructures de població, en particular l'estructura per edats.

Existeixen dos mètodes d'estandardització: el directe i l'indirecte. En aquesta comunicació s'ha optat pel mètode de l'estandardització indirecte o de coeficients tipus¹⁵, ja que només coneixem les distribucions per edat per a cada municipi o província i el total de defuncions sense distinció d'edat. En aquesta estandardització la població tipus utilitzada serà la de Barcelona ciutat. Seguint el mètode aplicarem les taxes específiques¹⁶ de mortalitat (mx) de Barcelona ciutat, també anomenades coeficients tipus, a les diferents estructures de població de l'àrea a estudiar, en aquest cas, municipis més grans de 10.000 habitants, capitals de províncies i les províncies amb i sense la seva capital (per veure el pes de la capital), amb el que obtindrem el nombre de defuncions esperades per a cada àrea.

Observem-ne un exemple pràctic:

---

¹⁵. Sobre el mètode d'estandardització hem consultat: LIVI BACCI, M., 1993, *Introducción a la demografía*, Barcelona, Ariel Historia. SHRYOCK, H. S.; SIEGEL, J. S.; STOCKWELL, E. G., 1976, *The methods and materials of demography*, New York, Academic Press. TAPINOS, G., 1990, *Elementos de demografía*, Madrid: Espasa-Calpe. VINUESA, J., 1994, *Demografía, análisis y proyecciones*, Madrid, Síntesis.

¹⁶. Un altre indicador que s'utilitza és la Taxa Específica de Mortalitat (mx), que és la relació entre les defuncions d'una edat i la població d'aquesta edat, a meitat del període.

Càlcul de la mortalitat estandarditzada mitjançant el mètode d'estandardització indirecte. Un exemple.

Edat	BARCELONA			Mataró	
	P_x (1)	M_x (2)	m_x (3)	P_x (4)	$\bar{M}_x$ (5)
<6	27553	2417	0.0877	1038	91
6-10	24441	293	0.0120	877	11
11-15	24119	120	0.0050	839	4
16-20	22491	200	0.0089	790	7
21-25	24054	310	0.0129	760	10
26-30	23258	244	0.0105	795	8
31-35	20195	293	0.0145	636	9
36-40	21882	296	0.0135	710	10
41-45	16555	334	0.0202	588	12
46-50	16042	333	0.0207	577	12
51-60	20230	796	0.0393	748	29
61-70	9970	862	0.0865	397	34
71-80	3217	638	0.1983	184	37
>80	462	225	0.4868	16	8
TOTAL	254470	7362		8958	282

Notes:

- (1) Població per edat de Barcelona capital.
- (2) Defuncions per edat de Barcelona capital.
- (3) Taxa específica de mortalitat de Barcelona capital. (2): (1) = (3)
- (4) Població per edat del municipi de Mataró.
- (5) Defuncions esperades de Mataró. S'obté del producte de les taxes específiques de mortalitat de Barcelona per la població per edats de Mataró. (3) x (4) = (5)

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del cens de Població de 1900; Moviment Natural de la Població 1900-1901; Estadístiques de l'Ajuntament de Barcelona 1900-1901.

Les defuncions esperades per a cada àrea, estan calculades segons el comportament per edats del fenomen mortalitat a la ciutat de Barcelona. Segons l'exemple atribuirem unes defuncions esperades a Mataró seguint el calendari de les defuncions barcelonines.

Una vegada aconseguides les defuncions esperades les compararem amb les reals per obtenir-ne una proporció que esdevindrà l'Índex Sintètic de Mortalitat Estàndard (IME).

$$\text{IME} = \frac{M}{\sum m_x \cdot p_x} = \frac{\text{Defuncions reals}}{\text{Defuncions esperades}}$$

Observant la fórmula anterior veiem que l'Index de Mortalitat Estàndard (IME) és el resultat del quocient entre les defuncions observades o reals i les esperades. Si el resultat del quocient és inferior a 1, podem dir que el nivell de mortalitat de la població o àrea comparada és inferior a la mortalitat de la població tipus, en aquest cas Barcelona, mentre que esdevindrà el contrari si el quocient és més gran de 1. Finalment, la multiplicació de l'IME per la taxa tipus ens donarà com a resultat les taxes estandarditzades $\bar{M}_x$ per a cada àrea estudiada.

Com a mesura de precaució hem de tenir en compte que l'IME té una lectura una mica restringida ja que només ens permet la comparació respecte a l'àrea del qual s'ha pres la taxa tipus, és a dir, cada unitat territorial només la podem comparar respecte a Barcelona, mai entre elles o entre altres moments en que no s'hagi utilitzat la mateixa taxa tipus, excepte en el cas que tinguin idèntica estructura d'edats. En el nostre exercici, cada any censal ha de ser examinat individualment.

Les taxes estandarditzades representen una primera aproximació a l'anàlisi de les diferències territorials al permetre una comparació de tots els municipis o províncies respecte a Barcelona neutralitzant l'efecte de l'estructura d'edats.

ANÀLISI DELS RESULTATS DE L'ESTANDARDITZACIÓ

En aquesta comunicació hem calculat la mortalitat estandarditzada a l'entorn dels censos de població de 1900, 1910, 1920, 1930 i 1950; no l'hem calculat per el cens de 1940 degut a que presenta molts problemes quant a la fiabilitat de les dades, en aixecar-se aquest, immediatament després de la Guerra Civil.

Per a cadascun dels entorns censals s'ha examinat la mortalitat estandarditzada per a ambdós sexes reunits i separats de les quatre capitals provincials i altres ciutats catalanes, així com cadascuna de les unitats provincials i les províncies sense la capital respectiva. Pel que fa al cens de 1930

només es podrà realitzar l'anàlisi de la mortalitat per a les capitals provincials, les úniques unitats territorials que tenen la població estructurada per edats.

Examinant les taxes de mortalitat pels sexes reunits de Barcelona ciutat, podem observar una davallada de la mortalitat que va des del 26,6 ‰ de 1900, continuant pel 23,8‰ de 1910, estabilitzant-se en el 23,4‰ l'any 1920 i, finalment efectua un gran davallada a partir de l'any 1930 assolint una taxa a l'entorn del 15‰, en aquesta gran davallada no hi fou aliena la reducció de la mortalitat infantil i juvenil ¹⁷.

Tanmateix, si ens refiem d'aquests resultats els anys vint o els "feliços vint" com popularment eren anomenats, hauria estat un bon moment per allargar la vida de les persones del cap i casal¹⁸. Però, tampoc hem de perdre de vista observant la davallada de la mortalitat barcelonina, que l'esperança de vida en nèixer pel conjunt de Catalunya en idèntics moments era molt superior a la de Barcelona ciutat, el qual significa que la mortalitat era en el conjunt de Catalunya molt més baixa que a Barcelona.

Estandardització de la mortalitat: 1900

Anem ara a analitzar les dades estandarditzades a l'entorn del cens de 1900¹⁹ en les tres dimensions: ambdós sexes, homes i dones. La taxa de mortalitat barcelonina pels sexes reunits era superada ampliament per les taxes

---

¹⁷. Sobre el descens de la mortalitat infantil hi ha una àmplia bibliografia de la qual destaquem: SCHOFIELD, R.S.; REHER, D., 199, *The decline of mortality.*, Cambridge. ARBELO, A., 1966, "Estudio de la demografía sanitaria infantil en Cataluña", Boletín de la Sociedad Catalana de Pediatría, vol. 27: 125-189. BERNABEU, J., 1991, "Health problems and cause of death among infants in Spain (1900-1935)". En *Seminar on Child and Infant Mortality in the Past*, Montreal. DOPICO, F., 1985, "Desarrollo económico-social y mortalidad infantil. Diferencias Regionales (1900-1950)". En *Autonomías y desarrollo regional. IX Reunión de estudios regionales*, (Santiago de Compostela) pp.357-372. GOMEZ REDONDO, R., 1992, *La mortalidad infantil española en el siglo XX*. Madrid: Siglo XXI.

¹⁸. L'esperança de vida en nèixer de Barcelona capital és per als anys 1900, 28,8 anys (homes) i 31,9 dones (dones); al 1910 és de 35,1 anys (homes) i 38,2 anys (dones). RECAÑO, J. (1989) *La primera fase de la Transición demográfica en el área periurbana de Barcelona: L'Hospitalet de Llobregat (1825-1910)*, Memòria de Licenciatura, UB; i per a 1930 de 48 anys (homes) i 53 anys dones. TATJER, M., op. cit; Pel conjunt de Catalunya l'esperança de vida és pels homes 36,3 anys i les dones 37,9 anys; al 1910 és de 42,4 anys (homes) i 44,8 anys (dones); i el 1930 es dona 51,9 anys pels homes i 55,4 anys les dones. CABRE, A. (1989), *La reproducció de les generacions catalanes, 1856-1960*, Tesi doctoral presentada en el Departament de Geografia de la UAB.

¹⁹. En el cens de 1900 els municipis d'Horta i Sarrià no formaven part del municipi de Barcelona.

dels municipis de Girona, Vic i Mataró per aquest ordre, i gairebé igualades per Lleida. En canvi, Tarragona era la capital provincial "més sana" (21,5‰) però encara, per damunt del vint per mil que marcava la frontera entre les ciutats sanes i les que tenien problemes de salut (vegis pàgina 1). L'únic municipi en comparació, veritablement sanitós era St. Feliu de Guíxols situat per sota del vint per mil (17,7‰). Analitzant les províncies sense la capital tornen a destacar Girona i Barcelona en la banda alta i Tarragona en la baixa, mentre Lleida resta situada en un terme mig (21,3‰) però, assenyalant que les quatre províncies catalanes presenten uns nivells de mortalitat inferiors a la taxa tipus de Barcelona ciutat.

Si s'analitza el comportament de la mortalitat diferenciant els sexes s'entreveu com aquest resulta més flagrant en els homes que en les dones, destacant, doncs, el 41,4‰ de Girona verdaderament alarmant; l'únic municipi amb "bon" comportament masculí és Igualada per sota dels vint per mil. Quant a les dones es destaquen Vic i Girona²⁰, la primera més de 10 punts per damunt de Barcelona, Lleida i Valls tenen un comportament molt similar a Barcelona. Els municipis amb menor mortalitat femenina eren St. Feliu de Guíxols, Reus i Vilanova i la Geltrú²¹, els tres per sota del vint per mil.

A manera de resum parcial podem dir, que, a principis de segle la mortalitat femenina era més baixa que la masculina. La província de Girona tenia un comportament dual, per una banda alguns municipis com St. Feliu de Guíxols, presentaven la menor mortalitat de Catalunya, per altra la pròpia Girona tenia el pitjor comportament. També les capitals de l'Osona i del Maresme tenien taxes superiors a les de Barcelona ciutat.

Barcelona a l'any 1900 tenia una elevada mortalitat infantil (gairebé del 220‰), Lluís Comenge ja havia remarcat a l'any 1899 que la mortalitat dels infants menors de tres anys era més elevada en els nens de classe pobra i en els districtes menys afavorits de la ciutat²². Les principals causes de mort d'aquests infants anaven des de les malalties dels aparells respiratori i digestiu fins a les

---

²⁰. Els indicadors de Vic i Girona semblen correctes en mostrar semblants diferències quan el segreguem per sexes.

²¹. Les defuncions femenines de Sant Feliu de Guixols creiem que són poc fiables i s'haurien de revisar.

²². COMENGE, L., 1899, "Estudios demográficos de Barcelona. Mortalidad infantil. Barcelona sin agregados", *Gaceta Médica Catalana*, pp 949-951.

malalties infecto-contagioses com el xarampió, la tuberculosi o la verola²³. Per altra part, la mortalitat per tuberculosi feia estralls J. M. Calbet i Camaras l'ha calculada en uns 2,61‰ del total²⁴. Algunes de les causes n'eren les elevades densitats de població, la falta de potabilitat de l'aigua corrent, la manca de canalització de les aigües residuals, així com una alimentació deficient.

De tota manera l'Ajuntament de Barcelona a finals del segle XIX era perfectament conscient del gran problema del sanejament de la ciutat, així l'aprovació l'any 1891 del projecte de sanejament de la ciutat de Pere Garcia Fària i l'inici de les obres, constitueixen segons Horacio Capel i Mercé Tatjer²⁵, les fites decisives en el trànsit a la Barcelona actual. Els dos aspectes fonamentals de la reforma eren, l'augment de dotació d'aigua potable i la construcció de la xarxa de clavegueram.

Girona era un dels municipis que presentava una gran mortalitat per tuberculosi, la taxa de la qual duplicava la patida per altres contrades catalanes²⁶. De tota manera la tuberculosi atacava arreu en el primer decenni del segle XX. Els metges preocupats per la morbiditat d'aquesta i altres infeccions van començar a publicar diferents obres on expressaven els seus punts de vista sobre les causes de la mortalitat i la manera de disminuir-la; les grans preocupacions sempre eren les aigües residuals i potables, la densitat de població, l'alimentació, la brutícia i la misèria en general ²⁷.

Estandardització de la mortalitat: 1910

---

²³. COMENGE, L., 1902, "Estudios demográficos de Barcelona, ¿de qué mueren los niños?", *Gaceta Médica Catalana*. PLASENCIA, A., 1991, "Cent anys de Salut materno-infantil a Barcelona (1891-1991). Una revolució inacabada", a *Cent Anys de Salut Pública a Barcelona*, Ajuntament de Barcelona.

²⁴. CALBET i CAMARASA, J. M.; op. cit.

²⁵. CAPEL, H., TATJER, M., 1991, "Reforma social, serveis assistencials i higienisme a la Barcelona de final del segle XIX (1876-1900)" a *Cent Anys de Salut Pública a Barcelona*, Ajuntament de Barcelona, pp. 58.

²⁶. AIGUADER i MIRÓ, J., *Les estadístiques de la mortalitat espanyola, catalana i barcelonina. Monografies mèdiques*, Barcelona, s.d

²⁷. RADUÀ, E.O., 1904, *Etiología de la mortalidad en la urbe barcelonesa y manera de disminuirla*, Barcelona, Tipografía de la Casa Provincial de Caridad.

En l'entorn del cens de 1910²⁸ i per sexes reunits la mortalitat de Barcelona capital ha baixat gairebé tres punts respecte de l'anterior. Solament Vic i Girona continuen presentant uns indicadors de mortalitat per damunt de Barcelona, mentre Manresa i Valls es troben lleugerament per sota. La millora ha estat ben palesa a la meitat dels municipis analitzats, que ja es troben per sota del vint per mil, essent Terrassa i Tortosa els que mostren millor comportament. Les quatre províncies sense la capital oscil·len entre el 16,7‰ de Tarragona i el 19,3‰ de Barcelona. La mortalitat femenina continua comportant-se millor que la masculina; en dotze municipis les taxes femenines es troben per sota del vint per mil essent les millors les de Terrassa i Olot, mentre que per part dels homes, només en cinc, es troben en idèntiques circumstàncies.

Resumint, en el cens de 1910 la millora de la salut a Catalunya es fa palesa en baixar tots els indicadors, però Vic i Girona continuen destacant per les taxes elevades molt per damunt de Barcelona ciutat.

Entre 1910 i 1920 tenim nombrosos testimonis que la tuberculosi pulmonar encara continuava fent estralls. A Girona la mortalitat per aquesta causa era molt elevada, la seguia en importància la ciutat de Barcelona on aquesta malaltia n'era la primera causa de mort²⁹. Segons Herrera Santos (1910) la província de Girona ocupava la primera posició a Catalunya de morbiditat per tuberculosi³⁰.

A l'any 1911 en la Revista de Medicina Social ³¹, van publicar un qüestionari dirigit a diverses personalitats mèdiques per conèixer les causes concretes de la mortalitat de Barcelona, intentant esbrinar quines reformes s'havien d'introduir per part de les autoritats municipals, la política sanitària i la responsabilitat directa dels propis ciutadans on es veu que el problema de l'aigua i la densitat de població encara no havia trobat la solució adequada. La mortalitat infantil a Barcelona era igualment elevada (138,6‰). A l'any 1911, la ciutat ocupava el setzè pitjor lloc entre diferents ciutats europees³².

---

²⁸. En aquest cens ja s'havia annexionat Horta a la ciutat de Barcelona.

²⁹. RADUÀ, E.O., 1911, "Sobre la mortalidad en Barcelona en 1910", *Medicina Social*, I, 8, p.120.

³⁰. RUBIANO HERRERA, S., 1910 " La mortalidad por tuberculosis en los varones de 20 a 24 años en las provincias catalanas", *I Congreso Español de Tuberculosis*, Barcelona.

³¹ . RADUÀ, E.O.,1911, op. cit., p. 101-109.

³². Moscú, Trieste, Cartagena, Liverpool, Nàpols, Viena, Bilbao, Berlin, Brusel·les, Leipzig, Budapest,

En aquest decenni Barcelona patirà dues epidèmies importants: la de la febra tifoïda de 1914³³ i la pandèmia de grip de 1918. A l'any 1915 la ciutat encara continuava tenint problemes de contaminació de les seves aigües, però a l'any 1918 s'establí la cloració de l'aigua als dipòsits que avui són al barri de la Trinitat Nova³⁴, a partir d'ara el problema de la potabilitat de les aigües barcelonines quedà resolt en gran part³⁵, i la millora en la salut pública aviat es feu notar.

Estandardització de la mortalitat: 1920

En l'entorn de 1920 hem perdut informació respecte els dos censos anteriors, només s'ha trobat informació d'onze entitats territorials: les quatre capitals de província i set municipis; la gran majoria, excepte Reus i Tortosa³⁶, de la província de Barcelona.

La taxa de Barcelona capital per sexes reunits decreix lleugerament, en canvi la taxa de Girona és anormalment elevada (33,5%), mostrant que les defuncions de Girona necessiten una anàlisi més minuciosa basada en les dades del Registre Civil per aclarir unes fundades sospites de sobremortalitat, o en cas que les dades fossin vertaderes, quines són les causes d'un comportament tan anormal. Segons Pedro Roca (1927) "el paorós contingent de mortalitat per tuberculosi a Girona venia donat pel fet que els treballadors espanyols de l'altra banda de la frontera en caure malalts i trobar-se sense cap mena d'ajut al país veí eren expulsats i venien a ingressar-se a l'Hospital de Girona; a tall d'exemple es manté que dels 482 morts el 1926, només 215 eren habitants de les ciutats, i la resta gent provinent de França i d'arreu de les comarques"³⁷.

Florència, Dublin, Le Havre, Roma i Barcelona. RADUÀ, E.O., 1913, "La mortalitat infantil en Barcelona en 1912" *Medicina Social*, III, 25, p. 5-6.

³³. Quedaven sense elaborar ni controlar tots els punts particulars que abastien una gran quantitat d'habitatges.

³⁴. TATJER, M., op. cit.

³⁵. "L'epidèmia de tifus barcelonina de 1914 es produí a causa de les aigües de cabal de Montcada contaminades pel bacil tifoïdic. Quan el 21 de novembre de 1914 es tancaren dites aigües, els casos de febre tifoïda començaren a disminuir de manera significativa". FRESQUET, J.L. "La febre tifoïda a Barcelona (1877-1933)" a *Cent Anys de Salut Pública a Barcelona*, Ajuntament de Barcelona, pp. 124-125.

³⁶. Mentre que Reus i Tortosa en el cens de 1900 eren la segona i tercera ciutats amb més població de Catalunya; en el cens de 1920 ens les trobem ocupant el sisè i quart lloc respectivament.

³⁷ ALBERT, R.; CASTELLS, N., 1985, *La població de Girona (segles XIV-XX)*, Institut d'Estudis

Tanmateix, veiem que els contemporanis gironins s'adonaren de la paorosa mortalitat de la ciutat de Girona i buscaren alguna explicació plausible.

La resta de taxes estandarditzades estan per sota de la taxa barcelonina, així podem afirmar que malgrat les millores evidents pel que fa a nous equipaments hospitalaris (Hospital Clínic, 1906; Hospital de Santa Pau, 1916; Hospital d'Infecciosos, 1919; Hospital de l'Esperança, 1924), Barcelona sempre, segons les xifres de mortalitat, continuava essent una urbs on era difícil sobreviure.

Sempre comparant amb Barcelona, les àrees "més sanes" de Catalunya eren la província de Tarragona, i quant a les ciutats Tortosa estava situada en primer lloc seguida de Sabadell, Badalona i Terrassa.

En efecte, com assenyala A. Arbelo (1966) fins l'any 1925 s'observa un predomini de la mortalitat de les àrees urbanes sobre les àrees rurals i aquest n'era el cas de Barcelona. A partir d'aquell any, a Catalunya la mortalitat infantil "rural" va superar la "urbana" indicant l'entrada en la "fase de civilització" segons paraules del mateix Arbelo³⁸.

La transició sanitària, entesa com a modificació, control o reducció de certs determinants que han fet possible el descens de la mortalitat, es desencadenà a Barcelona a mitjans de 1920. A la vegada que també s'efectua dins el marc de la transició sanitària, l'anomenada transició epidemiològica que fa referència al procés de canvi temporal del perfil epidemiològic motivat per les transformacions en l'estructura d'edat i per causes de la mortalitat³⁹. A Catalunya el procés de les esmentades transicions sanitària i epidemiològica hauria començat abans que a la ciutat de Barcelona.

Estandardització de la mortalitat: 1930

En l'entorn del cens de 1930 la mortalitat a Barcelona ⁴⁰ i a l'espai català havia canviat completament, però malgrat tot J. A. Vandellós⁴¹ escriu a l'any

---

Gironins, p. 151.

³⁸. PLASENCIA, A., 1991, "Cent anys materno-infantil a Barcelona (1891-1991). Una revolució inacabada", *Cent anys de Salut Pública a Barcelona*, Barcelona, Institut Municipal de la Salut, p. 177.

³⁹. BERNABEU MESTRE, J., 1995, *Enfermedad y población*, Seminari d'Estudis sobre la Ciència.

⁴⁰. Sarrià es va incorporar al municipi de Barcelona l'any 1921.

1935: "A Catalunya encara hi ha molt a fer per baixar la mortalitat general i sobretot la infantil"⁴². El control de la tuberculosi i la baixada del nombre de morts per diarrea (afecta més a la població infantil) foren algunes de les causes que van contribuir al descens de la mortalitat. A l'any 1934 es crea el nou dispensari antituberculós⁴³ en el districte V, que era un dels més afectats per aquesta malaltia. El Dr. Xalabarder el 1921 assenyalava que les taxes de mortalitat per tuberculosi de les classes pobres eren molt superiors a les de les classes acomodades. La ciutat de Barcelona ja començava a tenir uns serveis moderns, la majoria de les aigües clorades, la xarxa de clavegueram, seguint el projecte de P. Garcia Faria⁴⁴, a ple rendiment, tot plegat contribuí a millorar la salut dels barcelonins.

Analitzant la mortalitat estandarditzada per ambdós sexes podem observar que la ciutat comtal ha rebaixat la seva mortalitat més de vuit punts i s'ha convertit en l'espai de deu anys en la ciutat més sana de Catalunya, Tarragona que la segueix ha perdut la seva privilegiada posició, però igualment ha rebaixat la seva taxa en més de tres punts, Lleida ha baixat cinc punt i es mantè en tercer lloc, mentre Girona que ha experimentat la millora més important (nou punts) es mantè malgrat tot, com la capital amb la taxa de mortalitat més elevada (24,4‰) de Catalunya. En canvi, si fem l'anàlisi a nivell provincial ens trobem que l'índex de mortalitat estandarditzat en les quatre unitats territorials és menor que 1, és a dir, les províncies, amb o sense la capital, presenten unes taxes de mortalitat més baixes que les del cap i casal.

Per sexes, els homes continuaven tenint una mortalitat més elevada que la de les dones, com havia estat la tònica ens els decennis anteriors, excepte en la província de Lleida on la mortalitat femenina superava a la masculina en un punt. La diferència més elevada la trobem en la ciutat de Girona, sempre favorable a la salut femenina.

---

41. VANDELLOS, J. A., 1935, *Catalunya, poble decadent*, Barcelona, Biblioteca Catalana d'autors Independents, p. 106.

42. La taxa de mortalitat infantil era encara a Barcelona de 70,5‰.

43. El primer dispensari de lluita contra la tuberculosi es crea a Barcelona l'any 1905.

44. GARCIA FÀRIA, P., 1893, "Estudio de las condiciones demográficas de Barcelona", *Proyecto de Saneamiento del subsuelo de Barcelona, 1891*. Vol. I, Barcelona, imprenta d'Enric i Comp.

Estandardització de la mortalitat: 1950

Les taxes estandarditzades de 1950 de Barcelona tant per sexes reunits com per homes i dones són ja plenament modernes. Les taxes estandarditzades per ambdós sexes mostren que les ciutats de Girona, Lleida, Reus i Manresa per aquest ordre, tenen taxes més elevades que Barcelona. Les quatre províncies i inclús les províncies sense la capital presenten una mortalitat superior a la barcelonina. Si observem les taxes per sexes, en el cas dels homes cal afegir Tarragona a les ciutats esmentades anteriorment. Mirant l'espai català i seguint amb el sexe masculí, encara en les quatre províncies i les províncies sense la capital gaudeixen d'una mortalitat inferior a Barcelona capital, mentre el sexe femení en idèntiques unitats territorials, el signe és diferent, solament a les ciutats de l'Hospitalet i Tarragona les taxes són inferiors a les de Barcelona, mentre a Tortosa són pràcticament iguals.

En el 1950 Barcelona era un lloc per lluitar i vèncer a les malalties i a la mort. La taxa barcelonina de mortalitat ja era només un punt més elevada que a l'any 1993. En aquest moment la segona accepció del mot sobreviure a Barcelona pren el sentit actual. A mitjans segle XX la mortalitat a Catalunya ha recorregut un camí molt positiu, però encara serà possible arribar més enllà.

CONCLUSIONS

Barcelona en el primer terç del segle XX passà de ser la "ciutat de la mort" a la ciutat de l'esperança a vèncer la malaltia i la mateixa mort on el mot sobreviure pren el sentit positiu.

En el primer quart de segle, la ciutat comtal era un lloc molt poc saludable, sobretot pel que fa a les condicions de treball i habitatges dels treballadors, però a partir de 1924 es desencadena el procés de la transició sanitària i epidemiològica clarament relacionades amb la solució dels problemes de la potabilitat de l'aigua i desguàs de les residuals, al mateix temps la tuberculosi comença a recular, iniciant la ciutat una nova era de més bona salut i lliure de pandèmies, com mostren els indicadors en l'entorn del cens de 1930.

La nostra hipòtesi que la ciutat de Barcelona era el lloc menys saludable de l'espai català almenys pel que fa al primer terç del segle XX, només ha estat perpetuament negada per les taxes de mortalitat del municipi de Girona que sempre s'han mostrat per damunt de les del cap i casal. Per aclarir per què una

ciutat mitjana mantenia tals nivells de defuncions caldria efectuar una ulterior investigació basada en el Registre Civil gironí de l'època, però també caldria fer semblants indagacions en altres ciutats catalanes per dibuixar una panoràmica del descens de la mortalitat a Catalunya

Finalment volem reiterar que hem utilitzat el mètode d'estandardització indirecta o coeficient tipus de les dades per ser un del mètodes que permeten realitzar comparacions de forma correcta. Però, per efectuar una anàlisi seriosa i acurada de la mortalitat barcelonina, caldria fer una crítica en profunditat de les defuncions a partir del Registre Civil, però aquesta proposta cau, de moment, fora del nostre abast.

ANNEXE

Taula 1. Càlcul de la mortalitat estandarditzada mitjançant el mètode dels coeficients tipus. 1900

TOTAL					
	P	M	$\bar{M}$	IME	$\bar{m}$
BARCELONA	533000	14204	14204	1,0000	26,65
Badalona	19240	506	561	0,9012	24,02
Igualada	10442	234	310	0,7543	20,10
Manresa	23252	606	649	0,9336	24,88
Mataró	19704	569	557	1,0214	27,22
Sabadell	23294	577	647	0,8909	23,74
Terrassa	15956	366	443	0,8266	22,03
Vic	11628	420	331	1,2678	33,79
Vilanova i la Geltrú	11856	272	332	0,8175	21,79
Girona	15787	676	482	1,4011	37,34
Figueres	10714	278	339	0,8189	21,82
Sant Feliu de Guixols	11333	252	380	0,6629	17,67
Lleida	21432	630	636	0,9912	26,42
Tarragona	23423	553	683	0,8089	21,56
Reus	26681	647	803	0,8060	21,48
Tortosa	24452	649	729	0,8907	23,74
Valls	12625	334	380	0,8777	23,39
Província de Barcelona	1054541	27262	29583	0,9215	24,56
Província de Girona	299287	8204	9271	0,8849	23,58
Província de Lleida	274590	7055	8684	0,8123	21,05
Província de Tarragona	337964	8112	10794	0,7515	20,03
Província de Barcelona sense la capital	521541	13058	15379	0,8490	22,63
Província de Girona sense la capital	283500	7528	8788	0,8566	22,83
Província de Lleida sense la capital	253158	6425	8049	0,7982	21,27
Província de Tarragona sense la capital	314541	7560	10111	0,7477	19,92

HOMES

	P	M	$\bar{M}$	IME	$\bar{m}$
BARCELONA	254470	7361	7361	1,0000	28,93
Badalona	9364	259	305	0,8479	24,53
Igualada	5039	119	174	0,6810	19,70
Manresa	10971	314	349	0,9006	26,05
Mataró	8958	293	282	1,0400	30,09
Sabadell	11074	300	341	0,8792	25,43
Terrassa	7652	189	241	0,7855	22,72
Vic	5467	195	173	1,1275	32,62
Vilanova i la Geltrú	5579	146	174	0,8383	24,25
Girona	7532	352	246	1,4328	41,45
Figueres	5086	139	170	0,8139	23,54
Sant Feliu de Guixols	5310	147	198	0,7426	21,48
Lleida	10736	339	348	0,9765	28,25
Tarragona	11577	276	370	0,7454	21,56
Reus	12356	331	411	0,8067	23,34
Tortosa	11972	337	390	0,8642	25,00
Valls	6048	165	209	0,7911	22,89
Província de Barcelona	512089	14069	15929	0,8832	25,55
Província de Girona	149381	4153	5090	0,8160	23,60
Província de Lleida	140543	3657	4986	0,7334	21,22
Província de Tarragona	168437	4156	5905	0,7039	20,36
Província de Barcelona sense la capital	257619	6707	8567	0,7829	22,65
Província de Girona sense la capital	141849	3800	4844	0,7846	22,70
Província de Lleida sense la capital	129807	3318	4639	0,7152	20,69
Província de Tarragona sense la capital	156860	3881	5535	0,7011	20,28

DONES

	P	M	$\bar{M}$	IME	$\bar{m}$
BARCELONA	278530	6843	6843	1,0000	24,57
Badalona	9876	247	257	0,9613	23,62
Igualada	5403	115	136	0,8430	20,71
Manresa	12281	292	301	0,9705	23,84
Mataró	10746	276	274	1,0086	24,78
Sabadell	12220	277	306	0,9037	22,20
Terrassa	8304	177	202	0,8725	21,44
Vic	6161	225	158	1,4236	34,97
Vilanova i la Geltrú	6277	126	158	0,7944	19,52
Girona	8255	324	236	1,3726	33,72
Figueres	5628	139	169	0,8237	20,24
Sant Feliu de Guixols	6023	105	182	0,5770	14,18
Lleida	10696	291	291	0,9996	24,56
Tarragona	11846	277	316	0,8753	21,50
Reus	14325	316	390	0,8083	19,86
Tortosa	12480	312	340	0,9168	22,52
Valls	6577	169	172	0,9777	24,02
Província de Barcelona	542452	13193	13718	0,9617	23,63
Província de Girona	149906	4051	4214	0,9612	23,61
Província de Lleida	134047	3398	3748	0,9065	22,27
Província de Tarragona	169527	3956	4925	0,8032	19,73
Província de Barcelona sense la capital	283922	6351	6876	0,9236	22,69
Província de Girona sense la capital	141651	3728	3979	0,9368	23,02
Província de Lleida sense la capital	123351	3107	3457	0,8986	22,08
Província de Tarragona sense la capital	157681	3679	4609	0,7982	19,61

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Cens de Població de 1900; Moviment Natural de la Població 1900-1901; Estadístiques de l'Ajuntament de Barcelona 1900-1901.

Index de Confiança.1900			
TOTAL			
	Index de Con	limit inferior	limit superior
Badalona	0,0786	0,8226	0,9797
Igualada	0,0967	0,6575	0,8510
Manresa	0,0743	0,8593	1,0079
Mataró	0,0839	0,9375	1,1054
Sabadell	0,0727	0,8182	0,9637
Terrassa	0,0847	0,7419	0,9113
Vic	0,1213	1,1466	1,3891
Vilanova i la Geltrú	0,0972	0,7203	0,9147
Girona	0,1056	1,2955	1,5067
Figueres	0,0963	0,7225	0,9152
Sant Feliu de Guixols	0,0819	0,5811	0,7448
Lleida	0,0774	0,9138	1,0687
Tarragona	0,0674	0,7414	0,8763
Reus	0,0621	0,7439	0,8681
Tortosa	0,0685	0,8222	0,9592
Valls	0,0942	0,7835	0,9719
Província de Barcelona	0,0109	0,9106	0,9323
Província de Girona	0,0191	0,8658	0,9041
Província de Lleida	0,0190	0,7934	0,8313
Província de Tarragona	0,0164	0,7352	0,7679
Província de Barcelona sense la capital	0,0146	0,8345	0,8636
Província de Girona sense la capital	0,0194	0,8373	0,8760
Província de Lleida sense la capital	0,0195	0,7787	0,8177
Província de Tarragona sense la capital	0,0169	0,7308	0,7645
HOMES			
	Index de Con	limit inferior	limit superior
Badalona	0,1034	0,7445	0,9512
Igualada	0,1226	0,5584	0,8036
Manresa	0,0996	0,8010	1,0002
Mataró	0,1191	0,9209	1,1591
Sabadell	0,0995	0,7797	0,9787
Terrassa	0,1118	0,6737	0,8974
Vic	0,1583	0,9693	1,2858
Vilanova i la Geltrú	0,1360	0,7023	0,9743
Girona	0,1496	1,2833	1,5824
Figueres	0,1355	0,6783	0,9494
Sant Feliu de Guixols	0,1201	0,6226	0,8627
Lleida	0,1039	0,8727	1,0804
Tarragona	0,0879	0,6574	0,8333
Reus	0,0868	0,7199	0,8936
Tortosa	0,0923	0,7720	0,9565
Valls	0,1207	0,6704	0,9118
Província de Barcelona	0,0146	0,8686	0,8978
Província de Girona	0,0248	0,7911	0,8408
Província de Lleida	0,0238	0,7096	0,7572
Província de Tarragona	0,0214	0,6825	0,7253
Província de Barcelona sense la capital	0,0187	0,7641	0,8016
Província de Girona sense la capital	0,0249	0,7597	0,8096
Província de Lleida sense la capital	0,0243	0,6908	0,7395
Província de Tarragona sense la capital	0,0221	0,6791	0,7232
DONES			
	Index de Con	limit inferior	limit superior
Badalona	0,1199	0,8414	1,0812
Igualada	0,1541	0,6890	0,9971
Manresa	0,1113	0,8591	1,0818
Mataró	0,1190	0,8896	1,1276
Sabadell	0,1065	0,7972	1,0103
Terrassa	0,1287	0,7438	1,0013
Vic	0,1860	1,2376	1,6096
Vilanova i la Geltrú	0,1390	0,6554	0,9334
Girona	0,1496	1,2230	1,5222
Figueres	0,1369	0,6868	0,9607
Sant Feliu de Guixols	0,1104	0,4667	0,6874
Lleida	0,1149	0,8846	1,1145
Tarragona	0,1032	0,7722	0,9785
Reus	0,0892	0,7191	0,8975
Tortosa	0,1017	0,8151	1,0186
Valls	0,1476	0,8301	1,1253
Província de Barcelona	0,0164	0,9453	0,9781
Província de Girona	0,0296	0,9316	0,9908
Província de Lleida	0,0305	0,8760	0,9369
Província de Tarragona	0,0250	0,7781	0,8282
Província de Barcelona sense la capital	0,0227	0,9009	0,9463
Província de Girona sense la capital	0,0301	0,9068	0,9669
Província de Lleida sense la capital	0,0316	0,8670	0,9302
Província de Tarragona sense la capital	0,0258	0,7724	0,8240

Taula 2. Càlcul de la mortalitat estandarditzada mitjançant el mètode dels coeficients tipus. 1910					
TOTAL					
	P	M	$\bar{M}$	IME	$\bar{m}$
BARCELONA	587411	14011	14011	1,0000	23,85
Badalona	20957	433	516	0,8386	20,00
Igualada	10575	212	263	0,8034	19,16
Manresa	22036	527	533	0,9886	23,58
Mataró	19918	421	509	0,8278	19,74
Sabadell	28125	593	689	0,8616	20,55
Terrassa	22679	356	540	0,6594	15,73
Vic	12171	334	294	1,1358	27,09
Vilanova i la Geltrú	11971	246	315	0,7804	18,61
Girona	17045	546	438	1,2466	29,73
Figueres	12027	256	335	0,7651	18,25
Olot	10014	221	228	0,9677	23,08
Sant Feliu de Guixols	11327	215	284	0,7549	18,00
Lleida	24531	564	605	0,9329	22,25
Tarragona	23289	487	598	0,8141	19,42
Reus	25363	557	663	0,8402	20,04
Tortosa	28097	616	745	0,8267	19,72
Valls	11911	232	314	0,7385	17,62
Província de Barcelona	1141733	25422	28091	0,9050	21,59
Província de Girona	319679	6993	8626	0,8107	19,34
Província de Lleida	284971	6040	7850	0,7695	18,35
Província de Tarragona	338485	6611	9322	0,7091	16,91
Província de Barcelona sense la capital	554322	11412	14080	0,8105	19,33
Província de Girona sense la capital	302634	6447	8188	0,7873	18,78
Província de Lleida sense la capital	260440	5476	7245	0,7559	18,03
Província de Tarragona sense la capital	315196	6124	8724	0,7019	16,74
HOMES					
	P	M	$\bar{M}$	IME	$\bar{m}$
BARCELONA	278285	7235	7235	1,0000	16,00
Badalona	10007	215	272	0,7907	20,56
Igualada	5030	108	142	0,7570	19,68
Manresa	10489	266	289	0,9176	23,85
Mataró	9059	213	256	0,8342	21,68
Sabadell	13242	311	366	0,8490	22,07
Terrassa	10851	182	288	0,6325	16,44
Vic	5984	163	158	1,0358	26,93
Vilanova i la Geltrú	5578	121	166	0,7308	19,00
Girona	7975	277	223	1,2407	32,25
Figueres	6116	135	179	0,7567	19,67
Olot	4792	113	121	0,9348	24,30
Sant Feliu de Guixols	5333	116	147	0,7862	20,44
Lleida	12230	303	326	0,9273	24,11
Tarragona	11451	257	324	0,7922	20,59
Reus	11773	287	332	0,8650	22,49
Tortosa	13710	310	390	0,7953	20,67
Valls	5750	124	179	0,6928	18,01
Província de Barcelona	551725	13115	15082	0,8690	22,59
Província de Girona	160032	3625	4773	0,7596	19,75
Província de Lleida	146148	3159	4551	0,6941	18,05
Província de Tarragona	168577	3390	5116	0,6625	17,22
Província de Barcelona sense la capital	273440	5881	7858	0,7484	19,45
Província de Girona sense la capital	152057	3349	4550	0,7360	19,13
Província de Lleida sense la capital	133918	2856	4225	0,6761	17,58
Província de Tarragona sense la capital	157126	3134	4793	0,6538	17,00
DONES					
	P	M	$\bar{M}$	IME	$\bar{m}$
BARCELONA	309126	6776	6776	1,0000	21,92
Badalona	10950	218	245	0,8892	19,49
Igualada	5545	104	122	0,8524	18,69
Manresa	11547	261	245	1,0668	23,38
Mataró	10859	208	252	0,8264	18,12
Sabadell	14883	282	324	0,8721	19,12
Terrassa	11828	174	254	0,6864	15,05
Vic	6187	171	137	1,2449	27,29
Vilanova i la Geltrú	6393	125	150	0,8335	18,27
Girona	9070	269	214	1,2582	27,58
Figueres	5911	121	157	0,7687	16,85
Olot	5222	108	108	1,0035	22,00
Sant Feliu de Guixols	5994	99	138	0,7221	15,83
Lleida	12301	261	280	0,9318	20,43
Tarragona	11838	231	277	0,8327	18,25
Reus	13590	270	329	0,8184	17,94
Tortosa	14387	306	357	0,8565	18,78
Valls	6161	108	137	0,7879	17,27
Província de Barcelona	590008	12307	13084	0,9407	20,62
Província de Girona	159647	3368	3903	0,8628	18,91
Província de Lleida	138823	2881	3372	0,8544	18,73
Província de Tarragona	169908	3221	4257	0,7566	16,59
Província de Barcelona sense la capital	280882	5531	6307	0,8769	19,22
Província de Girona sense la capital	150577	3098	3689	0,8398	18,41
Província de Lleida sense la capital	126522	2620	3091	0,8474	18,58
Província de Tarragona sense la capital	158070	2990	3980	0,7513	16,47

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Cens de Població de 1910; Moviment Natural de la Població 1909-1911; Estadístiques de l'Ajuntament de Barcelona 1909-1911.

Index de Confiança.1910			
TOTAL			
	Index de Con	limit inferior	limit superior
Badalona	0,0790	0,7596	0,9176
Igualada	0,1082	0,6952	0,9117
Manresa	0,0844	0,9042	1,0730
Mataró	0,0790	0,7487	0,9068
Sabadell	0,0693	0,7922	0,9309
Terrassa	0,0685	0,5909	0,7279
Vic	0,1217	1,0140	1,2575
Vilanova i la Geltrú	0,0975	0,6829	0,8780
Girona	0,1045	1,1420	1,3511
Figueres	0,0937	0,6715	0,8588
Olot	0,1276	0,8401	1,0953
Sant Feliu de Guixols	0,1010	0,6539	0,8558
Lleida	0,0770	0,8559	1,0098
Tarragona	0,0723	0,7418	0,8864
Reus	0,0698	0,7704	0,9100
Tortosa	0,0653	0,7615	0,8920
Valls	0,0951	0,6434	0,8336
Província de Barcelona	0,0111	0,8939	0,9161
Província de Girona	0,0190	0,7917	0,8297
Província de Lleida	0,0194	0,7501	0,7889
Província de Tarragona	0,0171	0,6920	0,7262
Província de Barcelona sense la capital	0,0149	0,7956	0,8253
Província de Girona sense la capital	0,0192	0,7681	0,8066
Província de Lleida sense la capital	0,0200	0,7359	0,7759
Província de Tarragona sense la capital	0,0176	0,6843	0,7195
HOMES			
	Index de Con	limit inferior	limit superior
Badalona	0,1056	0,6851	0,8964
Igualada	0,1430	0,6140	0,8999
Manresa	0,1104	0,8072	1,0280
Mataró	0,1119	0,7222	0,9461
Sabadell	0,0944	0,7546	0,9433
Terrassa	0,0919	0,5406	0,7244
Vic	0,1589	0,8770	1,1947
Vilanova i la Geltrú	0,1302	0,6006	0,8610
Girona	0,1461	1,0946	1,3868
Figueres	0,1275	0,6292	0,8841
Olot	0,1724	0,7625	1,1072
Sant Feliu de Guixols	0,1435	0,6427	0,9296
Lleida	0,1045	0,8228	1,0317
Tarragona	0,0970	0,6952	0,8892
Reus	0,1001	0,7650	0,9651
Tortosa	0,0885	0,7068	0,8838
Valls	0,1221	0,5707	0,8149
Província de Barcelona	0,0149	0,8541	0,8839
Província de Girona	0,0247	0,7348	0,7843
Província de Lleida	0,0242	0,6699	0,7183
Província de Tarragona	0,0223	0,6402	0,6848
Província de Barcelona sense la capital	0,0191	0,7292	0,7675
Província de Girona sense la capital	0,0249	0,7110	0,7609
Província de Lleida sense la capital	0,0248	0,6513	0,7009
Província de Tarragona sense la capital	0,0229	0,6309	0,6767
DONES			
	Index de Con	limit inferior	limit superior
Badalona	0,1181	0,7711	1,0074
Igualada	0,1638	0,6886	1,0163
Manresa	0,1293	0,9374	1,1961
Mataró	0,1123	0,7141	0,9387
Sabadell	0,1017	0,7704	0,9738
Terrassa	0,1019	0,5845	0,7883
Vic	0,1866	1,0583	1,4315
Vilanova i la Geltrú	0,1461	0,6874	0,9796
Girona	0,1503	1,1080	1,4085
Figueres	0,1370	0,6317	0,9057
Olot	0,1893	0,8142	1,1927
Sant Feliu de Guixols	0,1420	0,5801	0,8641
Lleida	0,1130	0,8188	1,0448
Tarragona	0,1075	0,7252	0,9402
Reus	0,0977	0,7207	0,9161
Tortosa	0,0960	0,7605	0,9525
Valls	0,1486	0,6393	0,9365
Província de Barcelona	0,0166	0,9240	0,9573
Província de Girona	0,0291	0,8336	0,8919
Província de Lleida	0,0312	0,8232	0,8856
Província de Tarragona	0,0261	0,7305	0,7828
Província de Barcelona sense la capital	0,0231	0,8538	0,9000
Província de Girona sense la capital	0,0296	0,8103	0,8694
Província de Lleida sense la capital	0,0325	0,8149	0,8798
Província de Tarragona sense la capital	0,0269	0,7244	0,7783

Taula 3. Càlcul de la mortalitat estandarditzada mitjançant el mètode dels coeficients tipus. 1920					
TOTAL					
	P	M	$\bar{M}$	IME	$\bar{m}$
BARCELONA	710335	16599	16599	1,0000	23,37
Badalona	29361	573	727	0,7877	18,41
Manresa	27305	570	630	0,9054	21,16
Mataró	24125	449	594	0,7558	17,66
Sabadell	37529	695	888	0,7823	18,28
Terrassa	30532	543	689	0,7885	18,42
Girona	17691	600	419	1,4318	33,46
Lleida	38165	843	920	0,9164	21,41
Tarragona	27883	569	692	0,8219	19,21
Reus	30266	656	779	0,7880	19,67
Tortosa	33044	584	846	0,4761	16,12
Província de Barcelona	1349282	29276	32366	0,9045	21,14
Província de Girona	325619	6962	8273	0,8416	19,67
Província de Lleida	313670	6558	8291	0,7910	18,48
Província de Tarragona	355148	6512	9471	0,6876	16,07
Província de Barcelona sense la capital	638947	12677	15767	0,8040	18,79
Província de Girona sense la capital	307928	6362	7854	0,8101	18,93
Província de Lleida sense la capital	275505	5715	7371	0,7753	18,12
Província de Tarragona sense la capital	327265	5943	8778	0,6770	15,82
HOMES					
	P	M	$\bar{M}$	IME	$\bar{m}$
BARCELONA	335337	8647	8647	1,0000	25,79
Badalona	13991	309	383	0,8062	20,79
Manresa	12954	279	342	0,8157	21,03
Mataró	11290	223	302	0,7377	19,02
Sabadell	17775	338	474	0,7137	18,40
Terrassa	14528	283	371	0,7635	19,69
Girona	8533	334	222	1,5071	38,86
Lleida	18815	439	506	0,8676	22,37
Tarragona	13859	296	381	0,7774	20,05
Reus	14149	325	406	0,8014	20,67
Tortosa	16039	295	454	0,6502	16,76
Província de Barcelona	647971	15238	17416	0,8749	22,56
Província de Girona	161390	3644	4620	0,7888	20,34
Província de Lleida	160913	3385	4855	0,6972	17,98
Província de Tarragona	176570	3342	5307	0,6297	16,24
Província de Barcelona sense la capital	312634	6591	8769	0,7516	19,38
Província de Girona sense la capital	152857	3310	4398	0,7526	19,41
Província de Lleida sense la capital	142098	2946	4349	0,6774	17,47
Província de Tarragona sense la capital	162711	3046	4926	0,6183	15,94
DONES					
	P	M	$\bar{M}$	IME	$\bar{m}$
BARCELONA	374998	7952	7952	1,0000	21,21
Badalona	15370	264	346	0,7637	16,19
Manresa	14351	291	290	1,0043	21,30
Mataró	12835	226	290	0,7793	16,52
Sabadell	19754	357	417	0,8560	18,15
Terrassa	16004	260	321	0,8094	17,16
Girona	9158	266	198	1,3439	28,50
Lleida	19350	404	421	0,9602	20,36
Tarragona	14024	273	316	0,8629	18,30
Reus	16117	331	374	0,7725	18,76
Tortosa	17005	289	396	0,2724	15,46
Província de Barcelona	701311	14038	15079	0,9309	19,74
Província de Girona	164229	3318	3728	0,8901	18,88
Província de Lleida	152757	3173	3568	0,8893	18,86
Província de Tarragona	178578	3170	4260	0,7441	15,78
Província de Barcelona sense la capital	326313	6086	7127	0,8539	18,11
Província de Girona sense la capital	155071	3052	3530	0,8647	18,34
Província de Lleida sense la capital	133407	2769	3147	0,8798	18,66
Província de Tarragona sense la capital	164554	2897	3944	0,7345	15,58
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Cens de Població de 1920; Moviment Natural de la Població 1920; Estadístiques de l'Ajuntament de Barcelona 1920.					

Index de Confiança.1910			
TOTAL			
	Index de Con	limit inferior	limit superior
Badalona	0,0790	0,7596	0,9176
Igualada	0,1082	0,6952	0,9117
Manresa	0,0844	0,9042	1,0730
Mataró	0,0790	0,7487	0,9068
Sabadell	0,0693	0,7922	0,9309
Terrassa	0,0685	0,5909	0,7279
Vic	0,1217	1,0140	1,2575
Vilanova i la Geltrú	0,0975	0,6829	0,8780
Girona	0,1045	1,1420	1,3511
Figueres	0,0937	0,6715	0,8588
Olot	0,1276	0,8401	1,0953
Sant Feliu de Guixols	0,1010	0,6539	0,8558
Lleida	0,0770	0,8559	1,0098
Tarragona	0,0723	0,7418	0,8864
Reus	0,0698	0,7704	0,9100
Tortosa	0,0653	0,7615	0,8920
Valls	0,0951	0,6434	0,8336
Província de Barcelona	0,0111	0,8939	0,9161
Província de Girona	0,0190	0,7917	0,8297
Província de Lleida	0,0194	0,7501	0,7889
Província de Tarragona	0,0171	0,6920	0,7262
Província de Barcelona sense la capital	0,0149	0,7956	0,8253
Província de Girona sense la capital	0,0192	0,7681	0,8066
Província de Lleida sense la capital	0,0200	0,7359	0,7759
Província de Tarragona sense la capital	0,0176	0,6843	0,7195
HOMES			
	Index de Con	limit inferior	limit superior
Badalona	0,1056	0,6851	0,8964
Igualada	0,1430	0,6140	0,8999
Manresa	0,1104	0,8072	1,0280
Mataró	0,1119	0,7222	0,9461
Sabadell	0,0944	0,7546	0,9433
Terrassa	0,0919	0,5406	0,7244
Vic	0,1589	0,8770	1,1947
Vilanova i la Geltrú	0,1302	0,6006	0,8610
Girona	0,1461	1,0946	1,3868
Figueres	0,1275	0,6292	0,8841
Olot	0,1724	0,7625	1,1072
Sant Feliu de Guixols	0,1435	0,6427	0,9296
Lleida	0,1045	0,8228	1,0317
Tarragona	0,0970	0,6952	0,8892
Reus	0,1001	0,7650	0,9651
Tortosa	0,0885	0,7068	0,8838
Valls	0,1221	0,5707	0,8149
Província de Barcelona	0,0149	0,8541	0,8839
Província de Girona	0,0247	0,7348	0,7843
Província de Lleida	0,0242	0,6699	0,7183
Província de Tarragona	0,0223	0,6402	0,6848
Província de Barcelona sense la capital	0,0191	0,7292	0,7675
Província de Girona sense la capital	0,0249	0,7110	0,7609
Província de Lleida sense la capital	0,0248	0,6513	0,7009
Província de Tarragona sense la capital	0,0229	0,6309	0,6767
DONES			
	Index de Con	limit inferior	limit superior
Badalona	0,1181	0,7711	1,0074
Igualada	0,1638	0,6886	1,0163
Manresa	0,1293	0,9374	1,1961
Mataró	0,1123	0,7141	0,9387
Sabadell	0,1017	0,7704	0,9738
Terrassa	0,1019	0,5845	0,7883
Vic	0,1866	1,0583	1,4315
Vilanova i la Geltrú	0,1461	0,6874	0,9796
Girona	0,1503	1,1080	1,4085
Figueres	0,1370	0,6317	0,9057
Olot	0,1893	0,8142	1,1927
Sant Feliu de Guixols	0,1420	0,5801	0,8641
Lleida	0,1130	0,8188	1,0448
Tarragona	0,1075	0,7252	0,9402
Reus	0,0977	0,7207	0,9161
Tortosa	0,0960	0,7605	0,9525
Valls	0,1486	0,6393	0,9365
Província de Barcelona	0,0166	0,9240	0,9573
Província de Girona	0,0291	0,8336	0,8919
Província de Lleida	0,0312	0,8232	0,8856
Província de Tarragona	0,0261	0,7305	0,7828
Província de Barcelona sense la capital	0,0231	0,8538	0,9000
Província de Girona sense la capital	0,0296	0,8103	0,8694
Província de Lleida sense la capital	0,0325	0,8149	0,8798
Província de Tarragona sense la capital	0,0269	0,7244	0,7783

Taula 4. Càlcul de la mortalitat estandarditzada mitjançant el mètode dels coeficients tipus. 1930					
TOTAL					
	P	M	$\bar{M}$	IME	$\bar{m}$
BARCELONA	1005565	15261	15261	1,0000	15,18
Girona	21845	549	341	1,6069	24,39
Lleida	38868	594	549	1,0804	16,40
Tarragona	30756	492	478	1,0299	15,63
Província de Barcelona	1800638	27033	27821	0,9717	14,75
Província de Girona	325551	4918	5481	0,8973	13,62
Província de Lleida	314435	4505	5318	0,8471	12,86
Província de Tarragona	350668	5128	6333	0,8096	12,29
Província de Barcelona sense la capital	795073	11772	12560	0,9373	14,22
Província de Girona sense la capital	303706	4370	5140	0,8502	12,90
Província de Lleida sense la capital	275567	3911	4768	0,8202	12,45
Província de Tarragona sense la capital	319912	4636	5856	0,7917	12,01
HOMES					
	P	M	$\bar{M}$	IME	$\bar{m}$
BARCELONA	474672	7877	7877	1,0000	16,59
Girona	10248	301	175	1,7210	28,56
Lleida	19140	319	313	1,0184	16,90
Tarragona	15039	250	259	0,9658	16,03
Província de Barcelona	862796	13949	14792	0,9430	15,65
Província de Girona	160649	2591	3097	0,8367	13,88
Província de Lleida	162028	2367	3192	0,7415	12,30
Província de Tarragona	173708	2635	3573	0,7372	12,23
Província de Barcelona sense la capital	388124	6072	6916	0,8781	14,57
Província de Girona sense la capital	150401	2290	2922	0,7837	13,01
Província de Lleida sense la capital	142888	2048	2879	0,7113	11,80
Província de Tarragona sense la capital	158669	2385	3315	0,7194	11,94
DONES					
	P	M	$\bar{M}$	IME	$\bar{m}$
BARCELONA	530893	7384	7384	1,0000	13,91
Girona	11597	248	166	1,4886	20,71
Lleida	19728	275	243	1,1306	15,73
Tarragona	15717	242	222	1,0916	15,18
Província de Barcelona	937842	13084	13133	0,9963	13,86
Província de Girona	164902	2327	2454	0,9482	13,19
Província de Lleida	152407	2138	2238	0,9552	13,29
Província de Tarragona	176960	2493	2844	0,8768	12,20
Província de Barcelona sense la capital	406949	5700	5749	0,9914	13,79
Província de Girona sense la capital	153305	2080	2288	0,9089	12,64
Província de Lleida sense la capital	132679	1863	1995	0,9339	12,99
Província de Tarragona sense la capital	161243	2251	2622	0,8586	11,94
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Cens de Població de 1930; Moviment Natural de la Població 1929-1931; Estadístiques de l'Ajuntament de Barcelona 1929-31.					

Index de Confiança.1930			
TOTAL			
	Index de Con	límit inferior	límit superior
Girona	0,1345	1,4725	1,7414
Lleida	0,0869	0,9935	1,1674
Tarragona	0,0910	0,9389	1,1209
Província de Barcelona	0,0116	0,9601	0,9833
Província de Girona	0,0251	0,8723	0,9224
Província de Lleida	0,0247	0,8224	0,8719
Província de Tarragona	0,0222	0,7875	0,8318
Província de Barcelona sense la capital	0,0169	0,9203	0,9542
Província de Girona sense la capital	0,0252	0,8250	0,8754
Província de Lleida sense la capital	0,0257	0,7945	0,8460
Província de Tarragona sense la capital	0,0228	0,7689	0,8145
HOMES			
	Index de Con	límit inferior	límit superior
Girona	0,1944	1,5266	1,9154
Lleida	0,1118	0,9066	1,1302
Tarragona	0,1198	0,8460	1,0856
Província de Barcelona	0,0156	0,9273	0,9586
Província de Girona	0,0322	0,8045	0,8689
Província de Lleida	0,0299	0,7116	0,7713
Província de Tarragona	0,0282	0,7090	0,7654
Província de Barcelona sense la capital	0,0221	0,8560	0,9002
Província de Girona sense la capital	0,0321	0,7516	0,8158
Província de Lleida sense la capital	0,0308	0,6805	0,7421
Província de Tarragona sense la capital	0,0289	0,6905	0,7482
DONES			
	Index de Con	límit inferior	límit superior
Girona	0,1854	1,3032	1,6740
Lleida	0,1337	0,9969	1,2643
Tarragona	0,1374	0,9542	1,2291
Província de Barcelona	0,0171	0,9792	1,0133
Província de Girona	0,0385	0,9097	0,9867
Província de Lleida	0,0405	0,9147	0,9957
Província de Tarragona	0,0344	0,8424	0,9112
Província de Barcelona sense la capital	0,0257	0,9657	1,0172
Província de Girona sense la capital	0,0391	0,8699	0,9480
Província de Lleida sense la capital	0,0424	0,8915	0,9763
Província de Tarragona sense la capital	0,0355	0,8231	0,8941

Taula 5. Càlcul de la mortalitat estandarditzada mitjançant el mètode dels coeficients tipus. 1950

TOTAL					
	P	M	$\bar{M}$	IME	$\bar{m}$
BARCELONA	1280179	13906	13906	1,0000	10,86
Badalona	61654	621	627	0,9897	10,75
Hospitalet, l'	71580	618	637	0,9694	10,53
Manresa	40452	486	467	1,0410	11,31
Mataró	31642	383	391	0,9804	10,65
Sabadell	59494	667	679	0,9812	10,66
Terrassa	58880	604	618	0,9786	10,63
Girona	28915	404	313	1,2932	14,05
LLeida	52849	630	518	1,2169	13,22
Tarragona	38841	424	426	0,9971	10,83
Reus	35950	466	401	1,1617	12,62
Tortosa	45672	493	527	0,9357	10,16
Província de Barcelona	2232119	24883	24568	1,0128	11,00
Província de Girona	327321	4098	3895	1,0522	11,43
Província de Lleida	324062	3819	3697	1,0330	11,22
Província de Tarragona	356811	4553	4538	1,0034	10,90
Província de Barcelona sense la capital	951940	10976	10662	1,0295	11,18
Província de Girona sense la capital	298406	3694	3582	1,0311	11,20
Província de Lleida sense la capital	271213	3189	3180	1,0030	10,90
Província de Tarragona sense la capital	317970	4129	4113	1,0040	10,91
HOMES					
	P	M	$\bar{M}$	IME	$\bar{m}$
BARCELONA	576716	6893	6893	1,0000	11,95
Badalona	28994	310	329	0,9426	11,27
Hospitalet, l'	34754	340	342	0,9941	11,88
Manresa	18488	230	228	1,0127	12,11
Mataró	14672	178	197	0,9035	10,80
Sabadell	27192	316	359	0,8772	10,49
Terrassa	26894	295	325	0,9104	10,88
Girona	13935	216	173	1,2528	14,98
LLeida	25889	343	301	1,1413	13,64
Tarragona	18395	228	218	1,0472	12,52
Reus	16172	220	210	1,0471	12,52
Tortosa	21511	254	296	0,8566	10,24
Província de Barcelona	1029491	12424	12740	0,9752	11,66
Província de Girona	161188	2097	2247	0,9332	11,16
Província de Lleida	164365	2004	2252	0,8901	10,64
Província de Tarragona	171391	2305	2565	0,8989	10,74
Província de Barcelona sense la capital	452775	5530	5847	0,9459	11,31
Província de Girona sense la capital	147253	1880	2074	0,9066	10,84
Província de Lleida sense la capital	138476	1661	1951	0,8514	10,18
Província de Tarragona sense la capital	152996	2077	2347	0,8851	10,58
DONES					
	P	M	$\bar{M}$	IME	$\bar{m}$
BARCELONA	703463	7013	7013	1,0000	9,97
Badalona	32660	311	303	1,0261	10,23
Hospitalet, l'	36826	278	301	0,9222	9,19
Manresa	21964	256	238	1,0755	10,72
Mataró	16970	205	196	1,0483	10,45
Sabadell	32302	351	326	1,0766	10,73
Terrassa	31986	309	297	1,0397	10,36
Girona	14980	188	144	1,3029	12,99
LLeida	26960	287	229	1,2516	12,48
Tarragona	20446	196	210	0,9340	9,31
Reus	19778	246	194	1,2708	12,67
Tortosa	24161	240	241	0,9949	9,92
Província de Barcelona	1202628	12459	11988	1,0393	10,36
Província de Girona	166133	2001	1744	1,1473	11,44
Província de Lleida	159697	1815	1569	1,1568	11,53
Província de Tarragona	185420	2248	2074	1,0839	10,80
Província de Barcelona sense la capital	499165	5446	4975	1,0946	10,91
Província de Girona sense la capital	151153	1814	1600	1,1339	11,30
Província de Lleida sense la capital	132737	1528	1340	1,1405	11,37
Província de Tarragona sense la capital	164974	2052	1864	1,1007	10,97

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Cens de Població de 1950; Moviment Natural de la Població 1949-1951; Estadístiques de l'Ajuntament de Barcelona 1949-51.

Index de Confiança. 1950			
TOTAL			
	Index de Con	límit inferior	límit superior
Badalona	0,0778	0,9118	1,0675
Hospitalet, l'	0,0765	0,8930	1,0459
Manresa	0,0925	0,9485	1,1335
Mataró	0,0981	0,8823	1,0786
Sabadell	0,0745	0,9067	1,0557
Terrassa	0,0780	0,9006	1,0567
Girona	0,1261	1,1671	1,4193
LLeida	0,0950	1,1219	1,3119
Tarragona	0,0949	0,9022	1,0919
Reus	0,1055	1,0562	1,2672
Tortosa	0,0826	0,8531	1,0182
Província de Barcelona	0,0126	1,0002	1,0254
Província de Girona	0,0322	1,0200	1,0844
Província de Lleida	0,0328	1,0002	1,0658
Província de Tarragona	0,0291	0,9742	1,0325
Província de Barcelona sense la capital	0,0193	1,0103	1,0488
Província de Girona sense la capital	0,0333	0,9979	1,0644
Província de Lleida sense la capital	0,0348	0,9682	1,0379
Província de Tarragona sense la capital	0,0306	0,9734	1,0346
HOMES			
	Index de Con	límit inferior	límit superior
Badalona	0,1050	0,8376	1,0476
Hospitalet, l'	0,1057	0,8884	1,0998
Manresa	0,1307	0,8820	1,1434
Mataró	0,1327	0,7707	1,0362
Sabadell	0,0968	0,7804	0,9740
Terrassa	0,1038	0,8066	1,0141
Girona	0,1668	1,0860	1,4196
LLeida	0,1207	1,0205	1,2620
Tarragona	0,1358	0,9114	1,1830
Reus	0,1384	0,9088	1,1855
Tortosa	0,1054	0,7511	0,9620
Província de Barcelona	0,0171	0,9580	0,9923
Província de Girona	0,0399	0,8933	0,9732
Província de Lleida	0,0390	0,8512	0,9291
Província de Tarragona	0,0367	0,8622	0,9356
Província de Barcelona sense la capital	0,0381	0,8470	0,9231
Província de Girona sense la capital	0,0249	0,9209	0,9708
Província de Lleida sense la capital	0,0410	0,8656	0,9476
Província de Tarragona sense la capital	0,0409	0,8105	0,8924
DONES			
	Index de Con	límit inferior	límit superior
Badalona	0,1138	0,9079	1,1355
Hospitalet, l'	0,1199	1,0080	1,2477
Manresa	0,1251	0,8440	1,0942
Mataró	0,1337	0,7765	1,0440
Sabadell	0,1068	0,8604	1,0739
Terrassa	0,1134	0,8814	1,1081
Girona	0,1999	1,3016	1,7015
LLeida	0,1584	1,3389	1,6557
Tarragona	0,1411	0,9469	1,2291
Reus	0,1502	0,9863	1,2867
Tortosa	0,1294	0,9222	1,1810
Província de Barcelona	0,0182	1,0210	1,0575
Província de Girona	0,0515	1,1507	1,2536
Província de Lleida	0,0559	1,2217	1,3336
Província de Tarragona	0,0454	1,0661	1,1569
Província de Barcelona sense la capital	0,0291	1,0655	1,1237
Província de Girona sense la capital	0,0531	1,1220	1,2283
Província de Lleida sense la capital	0,0596	1,1804	1,2997
Província de Tarragona sense la capital	0,0479	1,0662	1,1621